

Taxi piac — rendhagyó törvényekkel

Szerencsém van, a hívástól talán két perc sem telik el, már a Volán taxijában ühíthetek. A sofőr közlékeny ember, s két óriási ásitás között mentegőzősként közli, a váltott műszakok miatt sokszor már azt sem érzékeli: nappal van-e, vagy éjszaka.

— Ez azt jelenti: ketten dolgoznak felváltva egy autón?

— Igen, kivéve a három évnél idősebb autókat, amiket a vállalat „bérbe ad”, vagyis a javítást, felújítást is a sofőrnek kell végezni.

— S így megéri?

— A Volánnak biztos! — mondja széles mosollyal a sofőröm, s eszembe jut egyik kollégája pár nappal korábbi kijelentése: „... szörnyű állapotban vannak ezek a kocsik. Ha saját zsebből nem köiténék rá, nem is gurulna. Lassanként csak azért hívnak bennünket, mert olcsóbbak vagyunk, mint a maszekok.”

— En általában háromszáz órát dolgozom havonta — folytatja vezetőm —, szóval nekem nem kell mellékállás, annak az idejét is itt töltöm. Ez úgy 25—26 munkanap havonta, de a maradék szabadnaptól is elmegy 2-3 karbantartásra. A többi a családé! — mondja olyan hangsúllyal, mint amikor valaki gavaléros borralalót ad az étteremben.

— Sokszor úgy látom, nehezen „mozdulnak” egy fuvarra. Nem éri meg?

— Esetleg arról lehet szó, hogy van, aki vidéki fuvarra vadászik. Különben muszáj hajtani nekünk is, hisz fejenként 18 ezer forintos forgalmat el kell érni. E fölött pedig kedvezőbb a befizetés: a kötelezőből 60, itt már csak 50 százalék. S ha valaki három hónapig nem teljesíti a normát, azt kirúgják.

Célhoz értünk. Tíz forinttal állt ki az autó (így nevezik a rendelésre érkezést), harmincyolcat mutat az óra egy szerintem átlagos távolságon: Tarjánból a Nagyállomásra. S hogy mindjárt össze is tudjam hasonlítani a kínálatot, a Tempó taxi számát tárcsázom. Holtidőszak lehet: tölük szokatlan módon kilenc percet várok a kocsira.

— Sok a munka, s így délelőt kevesen vagyunk — mentegőzik a sofőröm. — Vagyunk pedig százan, ebből mindig van elég ember, aki dolgozik. Pénteken, szombaton éjjel szinte mindenki.

— Van különbség a különböző társaságok között?

— Persze, a Tempó a legjobb — mondja magától értetődő természetességgel —, egyrészt, mert sokan vagyunk, másrészt a többi maszeknak csak egy drostija (parkolóhelye, taxisnyelven) van, nekünk öt, s meg sem tudnám számolni, hány CB-hívóhelyünk.

— Mennyit dolgozik havonta?

— Az elején, amíg új volt a munka és érdekes, meg a pénz is jobban kellett, ha vi 360—380 órát, most úgy 240—250-et.

Ismét az állomáson vagyok, hatvanöt forintot fizetek, s gondolkodom az áron. A gondolkodásban Fráter György, a Kiosz titkára segít. — A taxidij szabadaras kategóriába tartozik — mondja magyarázatként — ebben mi nem szólnak bele, noha tudjuk, hogy jelentős különbségek is előfordulnak egy-egy társaságon belül is. A kereslet—kínálat törvényei itt egyelőre csak abban mutatkoznak meg, hogy megfelelő a kínálat, az árra viszont nem hat.

— Magyarul: arról nincs szó, hogy egy rivális cég olcsóbb szolgáltatással nyerne meg a megrendelőket

— Odáig még nem jutottunk el, hogy ne vitával, hanem egészséges üzletpolitikával küzdjenek meg a kuncsaftokért.

— A létszám tehát megfelelő. S a színvonal?

— Úgy gondolom, döntő többségük udvarias, előzőkeny, és pontosabb, gyorsabb lett a taxi. Mi érdekvédelmi szerv vagyunk, de ez nem jelent elvtelen támogatást. Az a törekvésünk, hogy a taxizásból tisztességesen meg lehessen élni, de ne a minél nagyobb haszonszerzés legyen a cél.

— A jelenlegi leggyakoribb árát (nyolc forint alapdíj, nyolc forint kilométerenként, két forint per centi várakozás) reálisnak tartja?

— Figyelembe véve a gépkocsi hat év alatti teljes amortizációját, az évenkénti műszaki felülvizsgálat, a karbantartás, az üzemeltetés költségeit, a társadalombiztosítási járulékat, s az adót — szóval mindent, amit fizetni kell — reálisnak tartom az árat — a fuvarozók szempontjából.

— A Szeged taxi számát tárcsázom, de egy Napfény taxi érkezik, úgy hat perc múlva.

— Nem volt a Szegednek szabad kocsija, ilyenkor minket szoktak megkérni, vállaljuk át a fuvart — magyarázza a sofőr.

— A Napfény „erősebben áll a lábán”?

— Azt hiszem, a Tempóval együtt mi uraljuk a piacot. Nekünk van a legtöbb autók, s mi dolgozunk legregebben.

— Ezek szerint kialakultak az erőviszonyok?

— Nagyjából. Pedig amikor a Tempó megjelent, okozott nekünk érzékeny veszteséget. Például a kórházak egyszer csak egyik napról a másikra őket kezdték hívni helyettünk. Ki tudja, miért?

— Azért így is megéri csinálni, nem?

— Nem panaszkodom. Mozgalmas, változatos munka, szeretem. Keresek 20 ezer forint körül egy hónapban, abból jól meg lehet élni. Nem fényűzően, de jól. Szerintem mindenkinek ez lenne a természetes. Ha a szakmában dolgoznék, keresnék 4-5 ezer forintot...

— Aki elmegy taxizni, egyből tudja a munka feltételeit?

— Dehogy. Én a saját káromon tanultam meg mindent. Mikor kezdtem, még taxiorám sem volt, csak kovályogtam a városban. Sokszor a tankolásra való sem volt meg. Aztán elkezdett menni a dolog, volt, hogy 50 ezer is összejött, de azt a tempót már nem lehetett bírni.

Ötvenhat forintot fizetek, amikor kiszállok. Nem sokkal később újabb kísérletet teszek a Szeged taxinál — az eredmény ugyanaz. Az újabb Napfény taxi fillerre annyiért teszi meg velem az „immár szokásos” távolságot.

— Az Expressz taxi tárcsázása után öt perccel egy mellékfoglalkozású sofőr mellé ühíthetek.

— Mit gondol, túl sok már a taxi?

— Sok...

— Pedig sokan csak mellékfoglalkozásban csinálják...

— Igen, én is.

— Minden nap dolgozik?

— Eleinte minden este csináltam, de azt fizikailag nem bírtam. Most csak hét végén dolgozom, meg egy hétköznap délután, este.

— Jó híre van az Expressznek?

— Igen, csak kicsit drágának tartják.

— Öszintén szólva, ha az órára nézek (kilenc forint kilométerenként, három fo-

rint a várakozás percenként), tényleg drága is.

— Szabadaras. És tudja mit mondok: ha kevesebben lennének, olcsóbbak is lennének. Így, ha kevés a fuvar, muszáj többet kérni, hogy megéljünk, hisz az adót is háromszorosára emelték tavaly óta. De azt talán kevesebben tudják, hogy a távolsági szállításunk olcsóbb a többiekénél, mert 20 százalék kedvezményt adunk.

Amíg kifizetem a Nagyállomáson a 73 forintos számlát, az előbbi, közgazdaságitag meglehetősen furcsa okoskodáson gondolko-dom. A városi tanács ipari osztályán — ahol az engedélyeket kiadják, — Csonka Miklós osztályvezetőtől és Váradi József árhatósági csoportvezetőtől várok magyarázatot.

— A versenynek árcsökkenést kellene eredményeznie, sajnos azonban ez fordítva van — mondják vendéglátóim. — Ezért fontos még mindig az árszabályozás. Noha szabadaras dologról van szó, mi szeretnénk elérni, hogy az általunk méltányosnak tartott ár legyen az irányadó.

— Hányan vesznek részt ebben a versenyben?

— Szegeden 186 magán, és 34 állami, vagyis Volán-taxi van. A magántaxisok közül 102 fő-, 79 mellékállású, 5 nyugdíjas. Tavaly 142 volt a kisiparosok száma, úgy véljük, az eddigi emelkedő tendencia lassanként megáll. A sofőrök döntő többsége közösségben dolgozik, megfelelő rendben és fejelemmel. A vezetőségek jól, sőt, mondhatnánk szigorúan ellátják feladatukat. Úgy gondoljuk, ami mostanra kialakult, tisztességes versenyhelyzetnek nevezhető. A korábbi sűrűlódások, veszedelmek megszűntek, idén egyetlen ilyen panaszunk sem volt. Némi feszültség talán a közösségekbe tartozók, s az úgynevezett szabad-úszók között tapasztalható még, utóbbiak létszáma 20 körül van.

A lényeg mindenestre: a 220 taxi szerintünk ki tudja elégtitni az igényeket. — mondják egybehangozva Csonka Miklós és Váradi József.

Taxizni tehát nem olcsó dolog! A fogyasztók számára előnyös, igazi verseny érdekében azonban mindenképpen az árak egységesítésére volna szükség, egy-egy társaságon belül.

Balogh Tamás

Mi lett a kettessel?

Az újszegedi Partfürdő lépcsőjére betonragasztóval odaforrasztottak egy kétförintost. Am a fémpezz úgy hevert a földön, mintha valaki zsebből eltévedt volna. Néhány jó humorú kamaszdó fiú a háttérből kíváncsian figyelte, mi lesz a kettessel. Egyikőjük sem szociológus, de ez a tréfa egy felmérésnek is beillt volna.

A fürdőző közönség egy része az első nap mint a zsákmányra, úgy csapott rá a pénzre. Mindenki lehajolt, aki csak elment a kettes mellett. Rövid tapogalás után azonban sokan rájöttek, nem véletlenül fekszik ott a pénzdarab. A sikertelen próbálkozásokat a fiúk gúnyos kacaja kísérte. Amint a nevető kórust meghallották, néhányan elszégyelltek magukat. Hirtelen felgyenesedtek, és sietve menekültek a kettestől. Akadtak rámenősebb járókelők is. Volt, aki zsebkést vett elő, és a pengével igyekezett kiszabadítani a csillogó fémot a ragasztó fogságából. Rivaldafénybe kerültek a nők, az élet nagy mókamesterei. Ők vitték a pálmát, övék lett a főszerep. Többen elővették a körömrészlőt, vagy a táskacsattal, zseiltt pengével estek neki a lépcsőnek. Am hiába minden erőfeszítés, a pénz a helyén maradt, és a fiúk nevettek.

Második nap úgy telt el, mint az első. Nagyokat kacagtak a srácok, és a kettest senki nem tudta elcsenni. Harmadik nap volt a legérdekesebb. Ekkor már téma lett a pénz, és dicsérték a nyugati ragasztót, mert sokak szerint csak az lehet, ami nem enged. Aztán feszítővással dolgoztak, de a kettes továbbra is egyhelyben csillogott. A negyedik nap eltűnt a pénz, a vigyorgó fiúkkal együtt.

Négy napig tartotta izgalomban a kétförintos az embereket. Ezután mondja még valaki, hogy nincs értéke a forintnak.

H. M.

Tudományos park magánerőből(?)

Celladam: mozaikszó,

melynek első szótagja a „sejt” szavunk első szótagjából és egy közismert keresztnevből Adam = Adam született. A jól hangzó, ritmikus fantázianév az utóbbi időben jelképe lett a különleges vállalkozásnak, a töretlen és törhetetlen akaratnak, a reménykeltő kísérletezésnek, s az állami bürokrácia sárkány ellen sokak jóhiszemű biztatásától erősítve Lance-lot-ként küzdő maf lovagoknak. A Celladam: ügy, botránykő, indulatokat ébresztő, kételkedést keltő, illúzióteremtő „képződmény”; mindnyá-junk legveszedelmesebb ellenségéhez, a rákbetegséghez kötődő elnevezés. Egy pilisborosjenői elektroműszerész kisiparos, Kovács Ádám rákkutatási munkáját takarja — a közfelfogás summázott ítélete szerint. A Celladam: ne-ve egy semmilyen állami intézményhez nem sorolható kutatócsoportnak, és egy titokzatos (eddig 80 országban szabadalmaztatott) készítménynek, melyet rosszindulatú daganatos megbetegedések kezelésére használnak. A Celladam jelenleg nem államilag elismert gyógyszer — mint ahogy a kutatócsoport sem a hivatalos magyar egészségügyi szolgálat része. Akármir is, azt azonban, hogy Celladam van, hogy léteznek vele foglalkozó megszállottak, s hogy a gyógyult eseteket hitük zászlajára tűző betegek és egészségesek, de van óvatos, vagy hivatalból gyanakvó, kötelességtudatból tamáskodó vagy címetek, rangokat, presztizst féltő „másik oldal”, letagadni nem lehet. És azt sem, hogy Kovács Ádám nem mindennapi ember...

Mellbevágóan különösnek és egyszerre szépnek is hangzik, hogy a pilisborosjenői elektroműszerész kisiparos rákkutató. Akárha azt mondanánk, hogy Kis János szobafestő és mázoló rakéta-konstruktor. A különlegesség elég hozzá, hogy felhívjuk rá, de elég ahhoz is, hogy gyanakodjunk. Mert valljuk meg, nem szoktunk hozzá az ilyenféle jelenségekhez. No és miért is kellene hozzásszoknunk? Nem így nevelkedtünk. Inkább úgy, hogy a kutató kutat, az orvos gyógyít, az elektroműszerész lévét szerel. A dolgok közt akkora a szakadék, hogy lefeneklünk ennél az ellentmondásnál, s alig tudunk hi-

..., a Kovács-karaván halad

titokzatos CCRG

között a levegőszennyezettség mértéke is csökken. Ez is egy lépés ugyan a rákellenes küzdelemben, de hogy valójában ennél is több köze van a „kisipari rákkutatáshoz” az a magyarázata, hogy a mäsina Kovács Ádám találmánya, s a gyártás nyomán a szabadalom tulajdonosának bevételét növeli. Aki pedig a rákkutató csoportot finanszírozza — ebből is.

Am, ha már itt vagyunk, bonyolítsuk még egy kicsit a dolgot. Kovács Ádám kisiparosnak most éppen a Formában szabadalma, s nem ez az egyetlen találmánya, amelyek „exportdeklarációját” van. Lézermikroszkóp és hangágyú, ez utóbbival hangosítanak most éppen a Formában—I. autóversenyen... Miközben a kutatócsoportot menedzserként vezeti, vívja a maga csatáit. A jól menő nyugati exporttevékenységéből a valutaárfolyam változása miatt többletjövedelme lett. Ha ugyanezek miatt egy káztalant, ha azt mondjuk, Kovács Ádám elektroműszerész nem rákkutató. Jóllehet, a Siker magazin májusi számában egykori szegedi kollégánk, Hódi Tóth József riportjában így nyilatkozott: „Régóta és szenvedélyesen érdekel a kommunikációelmélet és a biológia. Természettudományos alapozású, műszaki beállítottságú ember vagyok. Több mint két évtizede dolgozom a Medicor orvostudományi osztályán, a Korányi kórházban, a Híradástechnikai Kutatóintézetben, foglalkoztam rákkutatással...”, tisztább a kép, ha úgy fogalmazzuk: nem Kovács Ádám a rákkutató. Alighanem az eddigi viharok is kisebb hullámokat verhetek volna ebből a megközelítésből — még ha ez így nem egészen igaz is. Mert végül is: Kovács Ádám nélkül nem lenne „különös” rákkutatás, s nem lenne gyógyításban eredményeket produkáló Celladam. Hát akkor hogy is van ez? Lehet itt egyáltalán tisztán látni?...

dat verni a szakadékok fölötte. Marad hát a különleges: a kisiparos rákkutató.

Márpedig egyszerűbb a megértés, ha azt mondjuk, Kovács Ádám elektroműszerész nem rákkutató. Jóllehet, a Siker magazin májusi számában egykori szegedi kollégánk, Hódi Tóth József riportjában így nyilatkozott: „Régóta és szenvedélyesen érdekel a kommunikációelmélet és a biológia. Természettudományos alapozású, műszaki beállítottságú ember vagyok. Több mint két évtizede dolgozom a Medicor orvostudományi osztályán, a Korányi kórházban, a Híradástechnikai Kutatóintézetben, foglalkoztam rákkutatással...”, tisztább a kép, ha úgy fogalmazzuk: nem Kovács Ádám a rákkutató. Alighanem az eddigi viharok is kisebb hullámokat verhetek volna ebből a megközelítésből — még ha ez így nem egészen igaz is. Mert végül is: Kovács Ádám nélkül nem lenne „különös” rákkutatás, s nem lenne gyógyításban eredményeket produkáló Celladam. Hát akkor hogy is van ez? Lehet itt egyáltalán tisztán látni?...

Ok mégis alkalmazkazzák. Ezt vállalni sem egy életbiztosítás. Még akkor sem, ha a javuló betegek kórusa ad erőt az eddigi gyógyszerektől eltérő hatású, a szervezet védekező rendszerét mozgósító Celladam alkalmazásához... (Egyébként: miért nem a javulókat vizsgálják már, mitől nem teljesedett még be rajtuk a gyakorlatban túlnyomórészt bekövetkező sorscsapás?) Igaz, a bizonyíték vizsgálatnál — Kovácsék szerint — nem vették figyelembe az általuk alkalmazott dózisokat, s a kísérleti állatoknál a szer hatására tapasztalt túlélési eseteket, de elutasító vélemény volt és hivatalos...

Lehet, hogy „véletlen”, de az intézet laborjának a kísérletben részt vevő négy munkatársa egyszerre hagyta ott munkahelyét, s az meg „még véletlenebb”, hogy most ők dolgoznak a pilisborosjenői laboratóriumban a napi vérminták vizsgálatán — mikroszkóp fölé halolva...

Az ugyanis a Celladam Cancer Research Group (Celladam Rákkutató Csoport) munkáját vezérlő elv lényege, hogy a tárgylemezen beszáradó vérsavó más alakzatot mutat egészséges és más daganatos megbetegedésben szenvedő emberről, sőt, a hagyományosan észlelhető daganat megjelenése előtt is figyelmeztet az elváltozás. Kovácsék csoportja naponta százával vizsgálja a vérszérumsóppeket.

Szemüveves fiatalember. A csoport fizikus tagja néz fel a fénymikroszkóp szemlencséje mögül. Arcán elégedettség, megkönnyebbültség derűjével felsóhajt.

— Mit látott?

— Negatív.

— Így szorong és így aggodik minden lelet előtt és után?

— Így. De ez most mégis más volt. Az édesapámé...

— Így. De ez most mégis más volt. Az édesapámé...

Igriczi Zsigmond